

Рекомендовано Науково-методичною радою Східно-Європейського Інституту Психології
(Україна - Франція). Протокол № 11 від 10 листопада 2018 року

Видання здійснене за сприяння Польської Академії Наук (Київське представництво),
Міжнародної Експертної Агенції "Консалтинг і Тренінг" та
Східно-Європейського Інституту Психології (Україна - Франція)

Редакційна колегія випуску:

Кремень В.Г., Савченко О.Я., Маноха І.П., Генрик Собчук (Польща), Ляшенко О.І., Коцур В.П.,
Вашуленко М.С., Бех І.Д., Виговська О.І., Петрочко Ж.В., Анджей Мірські (Польща),
Марія Гренвальд (Польща), Габріеле Сімончіні (Італія)

Відповідальний редактор випуску:

Маноха І.П., доктор психологічних наук, професор

Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії" - Спеціальний
тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього
простору". - № 6. - Кн. 2. - Том I (79). - К.: - Гнозис, 2018. - 456 с.

All Ukrainian Scientific-Practical Magazine "Principal of School Liceum Gymnasium" - Special
Thematic Issue "Higher Education of Ukraine in the Context of Integration into the European
Educational Space". - № 6. - Book 2. - Volume I (79). - K.: Gnosis, 2018. - 456 p.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20652-10472 ПР від 31.03.2014.

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України з педагогічних, психологічних та
філософських наук Наказом МОН України від 06.11.2014 № 1279.

Збірник включено до міжнародних наукометричних баз: Google Scholar, Наукова періодика України
(Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського).

У спеціальному випуску розміщені наукові статті фахівців з питань вищої освіти, присвячені
актуальній проблемі входження України до європейського освітнього простору.
Перспективи сворінтеграційних процесів у сфері вищої освіти, вимоги Болонського
процесу та питання готовності України відповідати цим вимогам, моніторинг якості освіти,
стандарти європейського освітнього простору та завдання, що стоять перед вищою освітою
України сьогодні - ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби
розв'язання яких звертаються автори випуску. У центрі уваги також - питання управління
якістю освіти, перспективи запровадження механізмів сучасного освітнього менеджменту,
а також - умови й напрями оптимізації та розвитку вищої освіти України в сучасних умовах.
Для фахівців-освітян, науковців, дослідників психолого-педагогічних та управлінських
проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

ISSN 2309-7744

© Всеукраїнський центр ім. М. Пирокша, 2018 р.

© Східно-Європейський Інститут Психології, 2018 р.

© Міжнародна Експертна Агенція "Консалтинг і Тренінг", 2018 р.

© Видавництво "Гнозис", 2018 р.

ДИРЕКТОР ШКОЛИ ЛІЦЕЮ ГІМНАЗІЇ

МОН. НАПІВ

Всеукраїнський
науково-практичний
журнал: рецензований

ISSN 2309-7744

Key title: Direktor školi, liceu, gimnazii.
Abbreviated key title: Dr.šk.liceu.gimn.

Свідчення про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 20652 – 10472 ПР
від 31.03.2014

Передплатний індекс
23974

СПЕЦІАЛЬНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ВИПУСК ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТЬОГО ПРОСТОРУ

№ 6, Книга 2, Том I (79), 2018 р.

Тематичні рубрики випуску:

Болонський процес і перспективи розвитку
вищої освіти в Україні, Європі та світі

Моніторинг якості освіти:
засоби, технології та перспективи

Новітні засоби навчання: проблеми
впровадження та стандартизації

Психолого-педагогічні та організаційні умови
запровадження європейських стандартів
вищої освіти в Україні

НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ
З ПЕДАГОГІЧНИХ,
ПСИХОЛОГІЧНИХ І
ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Головний і науковий редактор
Ольга ВИГОВСЬКА
Зміст та анотації англійською
Наталія КАШУБА

Коректура
Наталія ВАСИЛЕНКО
Ольга ВИГОВСЬКА
Бібліографічний редактор
Наталія ТАРАСОВА
Верстальник
Дмитро МИРОНЕНКО
Відповідальний редактор
Ольга ВИГОВСЬКА

ISSN 2309-7744

Передплатний індекс
23974

© О.Виговська. Ідея та концепція
© О.Виговський, дизайн та оформлення
© Всеукраїнський науково-практичний журнал
«Директор школи, ліцею, гімназії», 2018
© Всеукраїнський центр м. М. Пьорова

ЛУКАШЕНКО Л. В.,

доктор медичних наук, професор
кафедри пропедевтики внутрішніх
хвороб з доглядом за хворими,
Запорізький державний медичний
університет, м. Запоріжжя, Україна

ЛИХАСЕНКО І. В.,

кандидат медичних наук, доцент
кафедри пропедевтики внутрішніх
хвороб з доглядом за хворими,
Запорізький державний медичний
університет, м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ

Традиційна система освіти виявилася недостатньо мобільною для задоволення потреб студентів у постійному отриманні та вдосконаленні знань, актуальних в теперішній момент часу. Професійні навички повинні вдосконалюватися з тією ж швидкістю, з якою відбувається оновлення фактичної інформації. Таким чином, подальше впровадження комп'ютерних методів навчання і контролю знань створюють сприятливі умови для отримання і засвоєння нової медичної інформації та підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Реформування вищої медичної освіти в нашій країні, спрямоване на надання українському фахівцю рівних можливостей на європейському ринку праці, має розглядатися як пріоритетне в системі розроблюваних заходів відповідальними урядовими установами.
Ключові слова: комп'ютерний клас, онлайн-курс, студенти, кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб.

Традиционная система образования оказалась недостаточно мобильной для удовлетворения потребностей студентов в постоянном получении и совершенствовании знаний, актуальных в текущий момент времени. Профессиональные навыки должны совершенствоваться с той же скоростью, с которой происходит обновление фактической информации. Таким образом, дальнейшее внедрение компьютерных методов обучения и контроля знаний создадут более благоприятные

условия для получения и усвоения новейшей медицинской информации и повышения качества подготовки будущих специалистов. Реформирование высшего медицинского образования в нашей стране, направленное на предоставление украинскому специалисту в будущем равных возможностей на европейском рынке труда, должно рассматриваться как приоритетное в системе разрабатываемых мер ответственными правительственными учреждениями.

Ключевые слова: компьютерный класс, онлайн-курс, студенты, кафедра пропедевтики внутренних болезней.

The traditional system of education proved inadequate to meet the needs of students in their aspiration to improve the medical knowledge that would remain relevant any time. The value of skills must improve with the same rate as the actual information update. Nowadays, the requirement is to introduce the information and communication technologies into educational process of the Department of propedeutics of internal diseases. Thus, the further introduction of computerized methods of training and knowledge control will create more favorable conditions for the acquisition and understanding of the latest medical information and improve the quality of future specialists training. The reforms conducting in the higher medical education system are aimed at providing Ukrainian health professionals with equal opportunities to compete in the labor market of Europe. This process must be of paramount importance for governmental institutions in charge.

Key words: computer class, online course, students, department of propedeutics of internal diseases.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується використанням інформаційно-комунікаційних технологій, що все розширюється, в різних сферах життя. Особливу актуальність придбаває впровадження засобів інформаційних технологій і в систему освіти в цілому і безпосередньо в сам процес навчання. В зв'язку з цим виникає потреба в придбанні нових знань і навичок роботи з комп'ютером як що навчаються, так і педагогів. Для того, щоб здобуття освіти ставало безперервним процесом, в якому кожна людина в тій чи іншій мірі бере участь усе своє життя технології дистанційного навчання починають впроваджуватися вже на етапі здобуття шкільної освіти. Проте традиційна система освіти виявляється частенько недостатньою для задоволення потреб людей в постійному отриманні актуальних знань і їх вдосконаленні, оскільки цінність професійних навичок зменшується з тією ж

швидкістю, з якою відбувається оновлення фактичної інформації. Одночасно відбувається все більше вдосконалення центрів накопичення інформації, внаслідок чого може виникати фактична нерівність людей в отриманні знань за відсутності навичок роботи з комп'ютером і можливості роботи в Інтернеті. Тому зараз одним з основних завдань є реформування вищої, у тому числі і медичної освіти з урахуванням нових вимог [1].

Оскільки застосування комп'ютерної техніки дає якісно нові можливості для подальшого вдосконалення будь-якої галузі знань, підготовка фахівців медичного профілю також неможлива сьогодні без застосування комп'ютерних технологій [4].

Впровадження в навчальний процес сучасних інформаційних і комунікаційних технологій на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб, за останні декілька років стало невід'ємною частиною роботи співробітників кафедри, інтеграція освітніх установ, реалізація багаторівневих програм безперервного навчання привели до створення нових форм освіти, що базуються на електронних засобах передачі інформації, які дозволяють швидко удосконалити навчальний матеріал, представити його у вигіднішій формі, а значить організувати навчальний процес зі значним підвищенням якості. Крім того, комп'ютерні технології дозволяють не лише швидко узнавати відомості про новітні досягнення науки, але і якісно оцінити засвоєння студентами матеріалу та сформувані стійкі професійні навички [1].

Закономірним етапом в розвитку системи навчання стало створення на нашій кафедрі комп'ютерного класу, який здійснює наступні функції:

- проведення практичних занять і презентаційних заходів;
- надання програмного забезпечення для самопідготовки студентів (система Інтернет);
- проведення комп'ютерного поточного, проміжного і підсумкового тестування.

Крім того, комп'ютерний клас дозволяє проводити на високому рівні інструктаж співробітників кафедри по використанню в навчальному процесі нових навчальних матеріалів та програм.

Закономірним етапом у розвитку системи навчання на кафедрі стало створення електронних навчальних посібників і навчальних комп'ютерних програм, а також навчальних відеофільмів. Використанню електронних навчальних посібників в підготовці майбутніх фахівців кафедра також надає велике значення.

Комп'ютерні навчальні посібники розміщуються зазвичай на жорстких дисках, що забезпечує їх довговічність, компактність і зручність у використанні. Поряд з електронними навчальними посібниками, використовуються і навчальні комп'ютерні програми, що підрозділяються на навчальні і

контролюючі.

Програми контролюючого типу включають тестові завдання або тестові питання, які дозволяють оцінити ступінь засвоєння матеріалу. При правильних відповідях на контрольні питання студенту дозволяється переходити до вивчення наступного матеріалу, при неправильних - повернутися до більш глибокого вивчення пройденого матеріалу. Така система безперервного контролю процесу навчання, дозволяє точніше оцінити ступінь засвоєння матеріалу, що вивчається і домогтися більш високої якості знань.

Для поліпшення якості самостійної роботи студентів в Запорізькому державному медичному університеті з 2015-2016 навчального року розпочато розробку онлайн-курсів. Створення онлайн-курсу дає можливість зафіксувати точку опори для розвитку студента. Треба відзначити, що матеріал, представлений в онлайн-курсі, має найкоротшу траєкторію доставки навчальної інформації до студента, тому є найліпшою формою для організації навчання саме курсів за вибором, які повинні відображати сучасні напрямки розвитку медицини та фармації [3].

Онлайн-курс розробляється в EdxStudio, що забезпечує зручність у використанні та роботу на персональних комп'ютерах або інших аналогічних пристроях. Структура онлайн-курсу включає створення проекту сценарію і наповнення його навчальними елементами.

Структура онлайн-курсу включає в себе: назву курсу, назва модуля (розділу), цілі навчання, перелік практичних навичок; словник термінів; теоретичний матеріал; практичні заняття; приклад виконаного практичного заняття; контроль знань: тести, клінічні задачі; глосарій.

Сценарій онлайн-курсу розробляється і наповнюється співробітниками нашої кафедри і дозволяє студенту здійснити пошук завдяки системі навігації за ключовими словами, специфічним термінам або за допомогою електронного меню, що містить всі розділи онлайн-курсу.

Безсумнівною перевагою онлайн-курсу є можливість анімації різних схем, малюнків, відеозаписів, що дозволяє більш наочно ілюструвати процеси, описувані в змісті заняття. Всі файли, які використовуються в каталозі проекту, іменуються в певному порядку:

1. Організація (ZSMU - Запорізький державний медичний університет)
2. Назва кафедри, яка розробила курс (PROPV - кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб)
3. Назва факультету і курс для якого розроблений курс (МЗ перший медичний факультет 3 курс)
4. Номер курсу (C0001)
5. Дата запуску курсу (201711)
6. Тема (unit)

7. Короткий опис файлу (презентація, відео, документ Word і т. д.)

Приклад готового файлу в каталозі проекту: ZSMU. PROPV M3
C001_201606_U1_IBR. doc.

Співробітники нашої кафедри створили два онлайн-курсу за темами самостійної роботи студентів модуля 1: «Схема історії хвороби. Розпитування та загальний огляд хворого » і « Інструментальні методи дослідження в клініці внутрішніх хвороб ». У кожній темі онлайн-курсу також є тести, які дозволяють вирішити багато питань щодо формування певних умінь і практичних навичок. Після вивчення кожної теми студенту необхідно відповісти на тестові завдання, отримати необхідний бал для переходу до наступної теми.

Таким чином, розроблені нашою кафедрою онлайн-курси створюють більш сприятливі умови для отримання і засвоєння тим по самостійній роботі студентів і підвищують якість підготовки майбутніх фахівців.

Навчальний процес на кафедрі сьогодні будується таким чином. Щоб забезпечувати підготовку майбутніх лікарів, які володіють прийомами клінічного мислення. Саме з метою розвитку зазначеного навичу широко використовуються клінічні завдання, що входять в навчальні комп'ютерні програми. Такі завдання описують різні варіанти клінічних ситуацій - як найбільш типові, так й ті, які зустрічаються рідше, зокрема при ускладненому перебігу захворювань. Вирішення таких ситуацій вимагає крім володіння принципами діючих стандартів діагностики також і знань найбільш ефективних варіантів лікарських дій, відображених в міжнародних рекомендаціях.

Електронні навчальні посібники і представлені в них клінічні завдання, тести дозволяють формувати певні вміння та практичні навички для надання медичної допомоги як планового характеру, так і в екстрених ситуаціях. Студенти, освоюючи теми занять, зобов'язані виконувати конкретні дії - а саме виділяти найважливіші, характерні для різної патології скарги, грамотно збирати анамнестичні відомості, вміти виявляти клінічні ознаки тієї чи іншої хвороби або патологічного синдрому і при необхідності, звертатися до додаткових методів дослідження, володіти навичками інтерпретування одержуваних даних, нарешті, виставляти обґрунтований діагноз.

Наявність комп'ютерного класу дає можливість користування таким потужним засобом медичної інформації як Інтернет, який став невід'ємною частиною нашого повсякденного життя і широко використовується в світі для дистанційного навчання, консультування хворих, а також екстреної медичної допомоги. Таким чином, подальше впровадження сучасних інформаційних та комунікаційних методів навчання і контролю знань, як показує досвід кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, створить більш сприятливі умови для отримання і засвоєння нової медичної інформації та підвищення якості підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Гудирева О. М. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу / О. М. Гудирева // Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць. - Херсон, 2010. - Вип. 6. - С. 101-112.
2. Ковальчук Л. Я., Марценюк В. П. Компьютерные технологии в медицинском образовании // Медицинская информатика и инженерия. - 2017. - №1. - С. 14-16.
3. Колесник Ю. М. Досвід впровадження он-лайн технологій у систему підготовки фахівців галузі знань 22 "Охорона здоров'я" / Ю. М. Колесник, М. О. Авраменко, С. А. Моргунова, О. А. Рижов // Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням VM(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку): матеріали XV Всеукр. наук. -практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17—18 трав. 2018 р.) / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. - Тернопіль: ТДМУ, 2018. - С. 48-51.
4. Парахонский А. П., Венглинская Е. А., Медюха О. С. Модернизация медицинского образования на основе информационных и коммуникационных технологий / А. П. Парахонский, Е. А. Венглинская, О. С. Медюха // Врач и информационные технологии / Научно-практический журнал. - 2016. - №3. - С. 62-63.

Transliteration of References:

1. Gudyreva O. M. (2010). Vprovadzhennya informaziyno-komunikativnikh tekhnologiy u navchalnomu procesi vyshchogo navchalnogo zakladu. Informatsiyni tekhnologii v osviti. Vyp. 6, 101-112.
2. Kovalchuk L. Ya., & Marzenuk V. P. (2017) Komputernie tekhnologii v medizinskom obrasovanii. Medizinskaya informatika i inzheneria, 1, 14-16.
3. Kolesnik Yu. M., Avramenko M. O., Morgunzova S. A., & Ryzhov O. A. (2018) Dosvid vprovadzhennya on-lain tekhnologiy u sistemu pidgotovki fahivziv galuzi znan 22 "Okhorona zdorovyva". Aktualni pytannya vischoy medychnoi osviti v Ukraini (z distanzynim pidednannnyam VM(F)NZ Ukraini za dopomogou videokonferenzvyvazku): materialy XV vseukr. nauk. -prakt. konf. z mizhnar uchastu (Ternopil, 17-18 trav. 2018), 48-51.
4. Parakhonskiy A. P., Venglinskaya E. A., & Medukha O. S. (2016) Modernizazia medizinskogo obrazovania na osnove informazionnih i komunikazionnih tekhnologiy. Vrach i informazionnie tekhnologii / Nauchno-prakticheskij jurnal, 3, 62-63.

**Психолого-педагогічні та організаційні умови запровадження
європейських стандартів вищої освіти в Україні**

LUKASHENKO L. L.,

MD, Professor of the Department of Propaedeutic of Internal Diseases with Care
of Patients, Zaporizhzhya State Medical University, Zaporizhzhya, Ukraine

E-mail: lanna.cardio@gmail.com;

LIHASENKO I. V.,

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of
Propaedeutic of Internal Diseases with Care of Patients, Zaporizhzhya State
Medical University, Zaporizhzhya, Ukraine

E-mail: iv.lihasenko@gmail.com

THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
AT THE DEPARTMENT OF PROSECUTOR OF INTERNAL DISEASES

БІДЕНКО Н.В., ОСТАПКО О.І., КОВАЛЬ О.І., Формування комунікативних навичок майбутніх лікарів-стоматологів на додипломному етапі навчання	223
БОЙКО Т. В., ДЕНИСОВА С. П., Педагогічне спілкування як важливий фактор навчально-виховного процесу	232
БОЙЧУК А. В., ШАДРИНА В. С., КОПТЮХ В. І., ХЛІБОВСЬКА О. І., БЕГОШ Б. М., СОПЕЛЬ В. В., ОНИСЬКІВ Б. О., Оптимізація навчального процесу на кафедрі акушерства та гінекології післядипломної освіти в контексті інтеграції до європейського освітнього простору	240
БОНДАРЕНКО З.П., ЗАЙЦЕВА Т.А, СІРИК С.Ф., ЗАХАРОВА В.В., Психолого-педагогічні чинники успішної навчальної діяльності студентів закладу вищої освіти	248
ВАДАСЬКА С. В., Сучасне навчальне середовище для вивчення іноземної мови професійного спрямування	261
ГАЙДАЙ Н.В., РЕВЕНЬКО О.М., ОЛІЙНИК Н.С., Новітні засоби навчання студентів з англійською формою навчання з фаху «Акушерство і гінекологія» в умовах запровадження європейських стандартів вищої освіти в Україні	269
ГОГА Н.П., К вопросу психологического сопровождения адаптации современных студентов в ВУЗЕ	274
ГРИБАНОВА О.Є., Методологічні засади формування соціальної компетентності майбутніх економістів у коледжі	282
ГРИЦЕНКО Н. Л., Мотиваційні підходи при вивченні медичної та біологічної фізики при підготовці фахівців медичної галузі	290
ДОРОШ Т.Л., Формування професійної компетентності здобувачів вищої мистецької освіти	300
ІПАТОВА Д. П., РЯБОКОНЬ Ю. Ю., ЗАДИРАКА Д. А., ХЕЛЕМЕНДИК А. Б., АНІКІНА О. В., Особливості та засоби формування професійної культури майбутніх лікарів	308
КОЖУХАР Ж. В., Особливості організації науково-дослідної діяльності студентів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	317
КОХАН О.М., МИХАЙЛОВА Н.О., Особливості розвитку іншомовної компетенції у студентів нефілологічних спеціальностей	327
ЛУКАШЕНКО Л.В., ЛИХАСЕНКО І.В., Використання інформаційних та комунікаційних технологій на кафедрі пропедевтики внутрішніх хвороб	335
МАЗУЛІН О.В., СМОЙЛОВСЬКА Г.П., МАЛЮГІНА О.О., Сучасні підходи до моделі післядипломного навчання фармацевтичних фахівців з фармакології	342